

Latihan dalam Perkhidmatan bagi Meningkatkan Kualiti Pendidikan Guru di Pekanbaru Riau, Indonesia (In-Service Training for Teachers to Improve the Quality of Education in Pekanbaru, Riau Indonesia)

M NUR MUSTAFA & NORASMAH OTHMAN

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan meninjau perspektif guru-guru Sekolah Menengah Atas (SMAN) Pekanbaru, Riau, Indonesia tentang Latihan Dalam Perkhidmatan yang diikuti oleh guru-guru melibatkan aspek-aspek berikut: kesesuaian latihan dengan keperluan sekolah; kandungan latihan dalam perkhidmatan (LADAP) dari segi teori dan praktikal; alternatif penyelesaian masalah pembelajaran; dan meningkatkan pengetahuan, sikap positif dan keterampilan profesional. Selain itu, kajian ini juga melihat hubungan LADAP terhadap prestasi kerja guru bagi meningkatkan kualiti guru SMAN, Pekanbaru. Kajian ini berbentuk tinjauan dengan menggunakan soal selidik sebagai alat kajian. Jumlah sampel adalah seramai 327 orang guru-guru Sekolah Menengah Atas di Pekanbaru. Penganalisan data dibuat secara deskriptif dan inferensi. Hasil dapatan menunjukkan tahap kesesuaian Latihan Dalam Perkhidmatan adalah sederhana rendah (min: 3.00 SP 0.54) manakala dari aspek prestasi kerja guru pada tahap yang sederhana rendah (min = 3.00 SP 0.68). Analisis inferensi Ujian-t berdasarkan jantina menunjukkan terdapat perbezaan yang signifikan antara Latihan Dalam Perkhidmatan dengan prestasi kerja guru. Berdasarkan analisis ANOVA terdapat perbezaan yang signifikan bagi aspek latihan dalam perkhidmatan dan prestasi kerja guru berdasarkan pengalaman kerja. Kajian menunjukkan LADAP bagi guru-guru di Sekolah Menengah Atas, Pekanbaru masih lagi berada di tahap rendah. Satu pendekatan atau program perlu dilakukan oleh pihak Kementerian Pelajaran untuk mempelbagaikan dan memantapkan program Latihan Dalam Perkhidmatan agar memberikan impak yang ketara seterusnya meningkatkan prestasi kerja guru sekaligus menjadi pemangkin pembangunan profesionalisme guru di Indonesia.

Kata kunci: Kesesuaian latihan, kandungan latihan, prestasi kerja, profesionalisme guru

ABSTRACT

This study aims to explore upper secondary schools (SMAN) teachers' perspective in Pekanbaru, Riau Indonesia who have attended in – service training on the following aspects: relevance of training to the needs of schools; theoretical and practical content of LADAP; alternative problem solving learning; increase of knowledge, positive attitude and professional skills. In addition, the study also looked at LADAP related to teacher performance to improve SMAN teacher quality, Pekanbaru. This is a survey using questionnaires as a research tool. Total sample involved 327 high school teachers in Pekanbaru. The data was analysed using descriptive and inferential statistics. The findings indicated the suitability of in-service training is a medium-low with a mean size of its SP = 3.00 and it was 0.54, while from the aspects of teacher performance in the low average level of mean = 3.00 and it was 0.68. T-test analysis of inference based on gender showed significant differences in aspects of in-service training and teacher performance based on work experience. This study shows LADAP for teachers in high school, Pekanbaru is still low. Thus, an approach or program need to be done by the Ministry of Education to diversify and improve the in-service training program to increase the performance of teachers and to become as a catalyst for teachers' professional development in Indonesia.

Keywords: Suitability of training, training content, performance, professionalism of teachers

PENGENALAN

Pada alaf baru ini, profesion perguruan di Indonesia terus mengalami perubahan bagi memacu paradigma dan menjadi pemangkin profesionalisme guru-guru melalui penyediaan akses maklumat dan medium ICT sebagai sumber pembaharuan dan bahan-bahan pembelajaran.

Guru merupakan kerjaya profesional yang telah termaktub dalam Undang-Undang No. 20 (2003) dan Undang-Undang No. 14 (2005). Perbincangan tentang aspek kualiti memang mendapat perhatian khasnya kualiti pelajar, pengajaran, khidmat bimbingan, latihan guru, ketrampilan profesional dan kerjaya perguruan. Semuanya ini berkaitan dengan pentadbiran pendidikan, belanjawan yang terhad,

kemudahan, media, iklim sekolah, persekitaran sekolah juga sumbangan pelbagai pihak yang berkenaan. Semua kelemahan kualiti daripada komponen-komponen pendidikan tersebut berpunca daripada kualiti guru itu sendiri. Persoalan tentang guru dan sekolah selalunya mendapat perhatian masyarakat. Antara perkara yang selalu ditimbulkan ialah: anak mereka ponteng kelas tertentu, anak mereka dibebankan dengan kerja sekolah yang banyak, guru sering tidak hadir dan tidak ada pengganti, pencapaian anak yang terus-menerus rendah, anak mengeluh keletihan kerana mencatat bahan pelajaran yang sangat banyak dan masalah lain berkaitan dengan guru (Hamalik 2002).

Mulyasa (2005) menegaskan kualiti guru dari segi motivasi, Latihan Dalam Perkhidmatan dan kompetensi profesional biasanya dapat mempercepatkan proses mencapai visi dan misi pendidikan vokasional. Prestasi kerja guru-guru Sekolah Menengah Atas Negeri, Pekanbaru yang masih rendah sedikit sebanyak mempengaruhi mutu pendidikan Indonesia sehingga boleh menimbulkan masalah dalam melahirkan modal insan, khasnya memperkembangkan segenap potensi pelajar. Bertitik tolak isu ini, penyelidikan tentang faktor-faktor yang dijangka boleh menyumbang kepada prestasi kerja yang rendah haruslah segera diperbaiki dan dipulihkan melalui motivasi kerja, Latihan Dalam Perkhidmatan dan peningkatan kompetensi profesional (Arikunto 2000). Menurut Timpe (1999), prestasi adalah penilaian tahap kerja yang telah dilaksanakan. Selalunya prestasi kerja dipengaruhi oleh faktor motivasi, kompetensi dan latihan. Merujuk kepada Undang-Undang Republik Indonesia Nomor 14 Tahun 2005 tentang guru dan dosen, kompetensi bermaksud set pengetahuan, ketrampilan dan perilaku yang perlu dimiliki, dihayati dan dikuasai dalam melaksanakan tugas profesional.

Latihan Dalam Perkhidmatan merupakan suatu usaha dalam mengembangkan wawasan guru menghadapi cabaran dunia pendidikan yang semakin kompleks (Tilaar 1999). LADAP yang diberikan kepada guru-guru di SMAN, Pekanbaru bertujuan meningkatkan kemampuan kerja guru-guru kerana menurut Enoch (1992) latihan memberikan kemahiran asas yang diperlukan bagi melaksanakan satu-satu pekerjaan. Latihan Dalam Perkhidmatan turut memainkan peranan meningkatkan prestasi kerja guru melalui pengetahuan, kemahiran dan ketrampilan dari segi teori dan praktikal. Hasil pemerhatian menunjukkan pengajaran guru-guru di Sekolah Menengah Atas Negeri, Pekanbaru belum dianggap berkesan. Guru-guru didapati gagal menerapkan ilmu dan kemahiran yang diperolehi melalui LADAP dalam pengajaran. Berdasarkan pernyataan tersebut, pengkaji akan melihat tahap Latihan Dalam Perkhidmatan dan prestasi kerja guru berdasarkan jantungina dan pengalaman kerja dalam kalangan guru-guru Sekolah Menengah Atas Negeri (SMAN) Pekanbaru, Riau, Indonesia. Selain itu, kajian ini juga akan melihat perbezaan persepsi terhadap latihan dalam perkhidmatan dan prestasi kerja guru mengikut jantungina dan pengalaman kerja.

METODOLOGI

Kajian ini merupakan kajian tinjauan yang menggunakan soal selidik bagi mengukur Latihan Dalam Perkhidmatan dan prestasi kerja guru. Konstruk soal selidik adalah berdasarkan Timpe (1998), Hersey dan Blanchard (1996), Herbert (1998), Bernardin dan Russel (1993), Beach (1995) dan Flippo (1999) iaitu kesesuaian latihan dengan keperluan sekolah, kandungan LADAP dari segi teori dan praktikal, alternatif penyelesaian masalah pembelajaran dan meningkatkan pengetahuan, sikap positif dan keterampilan profesional. Konstruk prestasi kerja guru pula melibatkan usaha memperbaiki dan mengemaskini rancangan pengajaran, proses pembelajaran, pelaksanaan penilaian dan pemulihan dan penggayaan. Sampel kajian terdiri daripada 327 orang guru dari 12 Sekolah Menengah Atas Negeri (SMAN) di Pekanbaru dengan pemboleh ubah bebas iaitu jantungina. Pentadbiran soal selidik dilakukan sendiri oleh pengkaji untuk memastikan pulangan 100 peratus. Data soal selidik diolah berdasarkan statistik deskriptif dan statistik inferensi. Statistik deskriptif melibatkan min dan sisihan piawai untuk melihat tahap latihan dalam perkhidmatan dan prestasi kerja guru, manakala statistik inferensi melibatkan ujian-t dan ANOVA bagi melihat perbandingan min dan varians antara kumpulan guru berdasarkan pemboleh ubah yang ditetapkan.

DAPATAN KAJIAN

PERSEPSI GURU TERHADAP LATIHAN DALAM PERKHIDMATAN

Dapatan kajian dianalisis menggunakan statistik deskriptif berdasarkan min dan sisihan piawai bagi menentukan tahap dari latihan dalam perkhidmatan guru-guru Sekolah Menengah Atas Negeri, Pekanbaru terhadap peningkatan prestasi kerja guru. Jadual 1 menunjukkan persepsi guru-guru terhadap Latihan Dalam Perkhidmatan.

JADUAL 1. Skor min dan sisihan piawai aspek-aspek latihan dalam perkhidmatan guru

Aspek Latihan dalam Perkhidmatan	Min	Sisihan Piawai	Tahap
Kesesuaian bahan	2.91	0.64	Sederhana rendah
Kandungan bahan latihan	2.97	0.57	Sederhana rendah
Alternatif penyelesaian masalah	3.02	0.56	Sederhana tinggi
Pengetahuan, sikap dan keterampilan	3.09	0.53	Sederhana tinggi
Purata skor min keseluruhan	3.001	0.54	Sederhana rendah

Jadual 1 menunjukkan tahap latihan dalam perkhidmatan bagi setiap aspek yang dikaji. Dapatan menunjukkan aspek Kesesuaian latihan dengan keperluan sekolah adalah pada tahap sederhana rendah dengan min 2.91 dan sisihan piawai 0.64, manakala aspek Kandungan LADAP dari segi teori dan praktikal berada pada tahap sederhana rendah dengan min 2.97 dan sisihan piawai 0.57. Seterusnya aspek alternatif penyelesaian masalah pembelajaran berada pada tahap tinggi dengan min 3.02 dan sisihan piawai 0.56. Manakala bagi aspek meningkatkan pengetahuan, sikap positif dan keterampilan profesional pula berada pada tahap sederhana tinggi dengan min 3.09 dan sisihan piawai 0.53. Secara keseluruhan aspek latihan dalam perkhidmatan guru-guru di Sekolah Menengah Atas Negeri Pekanbaru Indonesia berada pada tahap sederhana rendah dengan min 3.00 dan sisihan piawai 0.53.

TAHAP PRESTASI KERJA GURU SEKOLAH MENENGAH ATAS NEGERI PEKANBARU RIAU INDONESIA

Jadual 2 menunjukkan aspek-aspek tahap prestasi kerja guru-guru di SMAN, Pekanbaru di mana secara keseluruhannya berada pada tahap sederhana rendah dengan min 3.00 dan sisihan piawai 0.68. Perincian mengikut aspek adalah seperti berikut: prestasi guru dari aspek mengemaskini dan membetulkan Rancangan Pengajaran Harian adalah sederhana tinggi dengan catatan min 3.12 dan sisihan piawai 0.88, aspek proses pembelajaran berada pada tahap sederhana tinggi dengan min 3.07 dan sisihan piawai 0.82. Bagi aspek pelaksanaan penilaian pula berada pada tahap sederhana rendah dengan min 2.89 dan sisihan piawai 0.69 dan aspek pemulihan dan pengayaan pula berada pada tahap sederhana rendah dengan min 2.97 dan sisihan piawai 0.60.

JADUAL 2. Skor min dan sisihan piawai aspek-aspek prestasi kerja guru

Aspek Prestasi Kerja Guru	Min	Sisihan Piawai	Tahap
Rancangan pengajaran	3.12	0.88	Sederhana tinggi
Proses pembelajaran	3.07	0.82	Sederhana tinggi
Pelaksanaan penilaian	2.89	0.69	Sederhana rendah
Pemulihan dan pengayaan	2.97	0.60	Sederhana rendah
Tahap keseluruhan	3.00	0.68	Sederhana rendah

PERBANDINGAN LATIHAN GURU DALAM PERKHIDMATAN BERDASARKAN JANTINA

Berdasarkan Jadual 3, didapati terdapat perbezaan min yang signifikan latihan dalam perkhidmatan dalam kalangan guru lelaki dengan guru perempuan dengan nilai $t = -2.95$

JADUAL 3. Ujian-t perbandingan latihan dalam perkhidmatan berdasarkan jantina

Latihan dalam Perkhidmatan	N	Min	Sisihan Piawai	Nilai-t	Sig.
Lelaki	132	2.89	0.52	-2.95	0.003*
Perempuan	195	3.07	0.54		

dan $p = 0.003$ ($p < 0.05$). Ini bermakna terdapat perbezaan yang signifikan dari segi min latihan dalam perkhidmatan guru lelaki dengan guru perempuan. Guru perempuan menunjukkan kesan latihan dalam perkhidmatan yang lebih tinggi iaitu dengan min 3.07 dan sisihan piawai 0.54. Manakala bagi guru lelaki pula dengan min 2.89 dan sisihan piawai 0.52.

PERBANDINGAN PRESTASI KERJA BERDASARKAN JANTINA

Berdasarkan Jadual 4, didapati terdapat perbezaan min yang signifikan prestasi kerja dalam kalangan guru lelaki dengan guru perempuan dengan $t = -2.85$ dan $p = 0.005$ ($p < 0.05$). Dapatan ini menunjukkan terdapat perbezaan yang signifikan dari segi min prestasi kerja guru lelaki dengan guru perempuan. Guru perempuan memiliki prestasi kerja yang lebih tinggi iaitu dengan min 3.09 dan sisihan piawai 0.69, manakala prestasi kerja guru lelaki pula dengan adalah lebih rendah dengan catatan min 2.87 dan sisihan piawai 0.64.

JADUAL 4. Ujian-t perbandingan prestasi kerja berdasarkan jantina

Prestasi Kerja	N	Min	Sisihan Piawai	Nilai-t	Sig.
Lelaki	132	2.87	0.64	-2.85	0.005*
Perempuan	195	3.09	0.69		

PERBEZAAN LATIHAN DALAM PERKHIDMATAN BERDASARKAN PENGALAMAN KERJA

Berdasarkan Jadual 5 dan Jadual 6, didapati perbezaan min yang signifikan latihan dalam perkhidmatan berdasarkan pengalaman kerja dengan $F = 26.237$ dan $p = 0.000$ ($p < 0.05$). Ini bermakna terdapat perbezaan yang signifikan dari segi min latihan dalam perkhidmatan berdasarkan pengalaman kerja guru-guru Sekolah Menengah Atas Negeri Pekanbaru Indonesia. Guru yang berpengalaman kerja selama 4 hingga 9 tahun memiliki latihan dalam perkhidmatan yang lebih tinggi iaitu dengan min 3.23 dan sisihan piawai 0.45. seterusnya diikuti oleh guru berpengalaman 10 hingga 15 tahun dengan min 2.9 dan sisihan piawai 0.49. Manakala bagi guru yang berpengalaman 16 hingga 25 tahun pula dengan min 2.708 dan sisihan piawai 0.59.

JADUAL 5. Analisis min dan sisihan piawai

Pengalaman kerja	N	Min	Sisihan Piawai
4-9 tahun	120	3.23	0.45
10-15 tahun	134	2.94	0.49
16-25 tahun	73	2.70	0.59

JADUAL 6. Analisis ANOVA perbezaan latihan dalam perkhidmatan berdasarkan pengalaman kerja

Motivasi Kerja	Jumlah Kuasa	Darjah Kebebasan	Min Kuasa Dua	F	Sig
Antara Kumpulan	13.40	2	6.70	26.23	0.000
Dalam Kumpulan	82.76	324	.255		
Jumlah	96.16	326			

PERBEZAAN PRESTASI KERJA BERDASARKAN PENGALAMAN KERJA

Jadual 7 dan 8 menunjukkan perbezaan min yang signifikan dari segi prestasi kerja berdasarkan pengalaman kerja dengan $F = 20.41$ dan $p = 0.000$ ($p < 0.05$). Maknanya terdapat perbezaan yang signifikan dari segi min prestasi kerja berdasarkan pengalaman kerja guru. Guru yang berpengalaman kerja selama 4 hingga 9 tahun memiliki prestasi kerja yang lebih tinggi iaitu bacaan min 3.23 dan sisihan piawai 0.62. Seterusnya diikuti oleh guru berpengalaman bekerja selama 10 hingga 15 tahun dengan min 2.94 dan sisihan piawai 0.49. Manakala bagi guru yang berpengalaman bekerja selama 16 hingga 25 tahun mencatatkan bacaan min 2.62 dan sisihan piawai 0.63.

JADUAL 7. Analisis min dan sisihan piawai

Pengalaman kerja	N	Min	Sisihan Piawai
4-9 tahun	120	3.23	0.62
10-15 tahun	134	3.01	0.66
16-25 tahun	73	2.62	0.63

JADUAL 8. Analisis ANOVA perbezaan prestasi kerja berdasarkan pengalaman kerja

Motivasi Kerja	Jumlah Kuasa Dua	Darjah Kebebasan	Min Kuasa Dua	F	Sig
Antara Kumpulan	16.93	2	8.46	20.41	0.000
Dalam Kumpulan	134.39	324	0.41		
Jumlah	151.32	326			

PERBINCANGAN, IMPLIKASI DAN CADANGAN

Dapatan kajian menunjukkan bahawa tahap latihan dalam perkhidmatan yang diterima guru-guru SMAN Pekanbaru masih lagi berada pada tahap yang belum memuaskan khususnya dari aspek kesesuaian bahan masih lagi berada pada tahap yang rendah. Ini menunjukkan bahawa guru-guru di SMAN Pekanbaru masih lagi belum dapat latihan yang cukup dalam memilih bahan pelajaran yang hendak disampaikan kepada pelajar. Manakala bagi kandungan bahan latihan juga berada pada tahap yang sederhana rendah dan ini menggambarkan bahawa kandungan latihan yang disampaikan semasa latihan diberikan kurang diaplikasikan pada peringkat sekolah di mana program dalam latihan perlu mempunyai kepelbagaian bahan sesuai dengan keperluan semasa guru. (Mulyasa 2005; Hendri Joprison 2009). Latihan yang inovatif yang bersifat semasa perlu diberikan kepada guru dari semasa ke semasa supaya guru sentiasa peka dan prihatin serta dapat mengaplikasikan keperluan pengajaran dan pembelajaran mengikut keperluan pelajar terkini.

Data dalam kajian ini juga menunjukkan terdapat perbezaan perspektif yang signifikan guru perempuan dan guru lelaki terhadap latihan yang diterima semasa dalam perkhidmatan mereka. Dari segi skor minnya, guru perempuan lebih tinggi daripada guru lelaki tentang kesan latihan dalam perkhidmatan bagi meningkatkan kualiti guru. Ini menunjukkan bahawa guru-guru perempuan mempunyai komitmen yang lebih tinggi berbanding guru-guru lelaki serta perkara ini selari dengan kajian yang dikemukakan oleh Abdul Rahim et al. (2006) yang menyatakan guru perempuan sentiasa bersedia dan memberi komitmen yang tinggi berbanding guru-guru lelaki sama ada dalam pembelajaran di bilik darjah atau pun komitmen kerja di sekolah.

Bagi aspek latihan dalam perkhidmatan, didapati terdapat perbezaan yang signifikan dari segi min latihan dalam perkhidmatan berdasarkan pengalaman kerja guru-guru Sekolah Menengah Atas Negeri Pekanbaru Indonesia. Guru yang berpengalaman kerja selama 4 hingga 9 tahun mendapat latihan dalam perkhidmatan yang lebih tinggi berbanding dengan mereka yang berpengalaman kerja selama 10 hingga 15 tahun dan 16 hingga 25 tahun.

Perbincangan tersebut menunjukkan bahawa semakin lama guru bekerja tidak menjadi faktor yang boleh meningkatkan kualiti guru itu sendiri. Kajian ini menunjukkan guru-guru yang telah lama bertugas, kurang memperolehi manfaat berbanding guru-guru yang berkhidmat dalam kategori 9 tahun ke bawah. Perkara ini adalah disebabkan guru yang mempunyai pengalaman kerja yang lama, menunjukkan dua kemungkinan sama ada latihan dalam perkhidmatan tersebut tidak setanding dengan pengalaman mereka ataupun disebabkan oleh *burn out* guru itu sendiri. Guru-guru yang *burn out* ini, walaupun diberikan latihan yang baik namun tidak memberikan kesan apa-apa (Ahmad Rifaai Ayudin 2011). Guru-guru yang mengalami fenomena ini perlu diberi motivasi yang tinggi berbanding dengan faktor-faktor lain.

Aspek alternatif dan penyelesaian masalah serta aspek pengetahuan, sikap dan ketrampilan yang diterima oleh guru semasa dalam perkhidmatan berada pada tahap yang sederhana tinggi. Ini menunjukkan latihan dalam perkhidmatan ada memberi penekanan kepada unsur-unsur ini. Walau bagaimanapun ini perlu dipertingkatkan bagi meningkatkan kualiti guru-guru di SMAN Pekanbaru sebagaimana yang disarankan oleh (Herbert & Gullet 1998) kaedah penyelesaian masalah amat perlu diaplikasikan oleh guru dalam kaedah menyampaikan kandungan pembelajaran. Selain daripada itu, pengetahuan dan sikap guru adalah penting bagi meningkatkan kualiti pengajaran (Bernardin & Russell 1993) guru yang tidak mempunyai pengetahuan yang cukup akan menyebabkan kegagalan dalam menyampaikan bahan pelajaran dan juga boleh menyebabkan kekeliruan kepada pelajar serta mengurangkan minat pelajar untuk belajar. Aspek sikap yang diterapkan dalam latihan dalam perkhidmatan juga berada pada tahap yang belum memuaskan. Ini juga boleh menggugat kualiti guru itu sendiri (Flippo 1997). Bagi aspek latihan dalam perkhidmatan pula, guru perlu dibekalkan dengan latihan yang bersesuaian untuk menyampaikan pengajaran dengan lebih berkesan dan menepati kehendak kurikulum yang ditetapkan (Santayasa 2010).

Implikasi kajian ini menunjukkan bahawa tahap latihan dalam perkhidmatan guru-guru di SMAN Pekanbaru masih berada pada tahap sederhana rendah. Situasi ini menggambarkan bahawa pihak sekolah dan Kementerian Pendidikan Indonesia perlu membuat satu pelan jangka panjang dalam menyediakan satu kursus atau latihan dalam perkhidmatan yang berkala kepada guru-guru. Perkara ini juga telah disarankan oleh Mulyasa (2005) dan Arikunto (2000) tentang perlunya satu latihan yang menggunakan inovasi bagi meningkatkan minat dan kualiti guru. Kajian juga mendapati terdapat perbezaan yang signifikan antara guru lelaki dengan guru perempuan tentang latihan yang diterima. Ini adalah disebabkan keperluan yang berbeza di antara guru lelaki dan guru perempuan, kerana guru perempuan lebih komited dengan kerjanya.

Kajian hanya menggunakan soal selidik sebagai instrumen kajian dan dicadangkan kajian lebih terperinci perlu dilakukan yang melibatkan temu bual dan pemerhatian pada peringkat sekolah bukan sahaja melibatkan guru-guru tetapi juga melibatkan pentadbir sekolah, nazir sekolah, Guru Kanan Mata Pelajaran dan juga pelajar sendiri. Kajian sebegini mampu mengenal pasti pelbagai faktor yang lebih mendalam dalam meningkatkan kualiti guru yang berkaitan dengan Latihan Dalam Perkhidmatan yang diterima oleh guru. Selain daripada itu, kajian juga seharusnya dilakukan kepada guru-guru pada peringkat sekolah rendah kerana ianya dapat menjadikan asas dalam penilaian keseluruhan prestasi guru di sekolah-sekolah seluruh provinsi Pekanbaru.

KESIMPULAN

Latihan dalam perkhidmatan yang diterima oleh guru-guru di SMAN Pekanbaru masih lagi berada pada tahap yang belum memuaskan dan ianya juga terdapat perbezaan perspektif guru lelaki dan guru perempuan tentang latihan yang diterima semasa dalam perkhidmatan. Latihan dalam perkhidmatan merupakan satu faktor yang amat penting dalam meningkatkan kualiti guru dalam pengajaran dan pembelajaran di bilik darjah. Bagi mengekalkan latihan dalam perkhidmatan yang berkualiti kepada guru, ianya perlu dirangka sama ada di peringkat sekolah dan juga pada peringkat Kementerian Pendidikan dengan mengadakan pelbagai bengkel, ceramah dan pencerapan yang berkesan oleh Panitia dan Guru Kanan Mata Pelajaran bagi memastikan latihan yang diberikan dapat dilaksanakan dengan berkesan.

RUJUKAN

- Abdul Rahim Hamdan, Ahmad Johari Sihes, Jamaluddin Ramli & Musa Ismail. 2006. Tahap Minat, Pengetahuan dan Kemahiran, latihan guru dan beban tugas guru program pemulihan khas sekolah kebangsaan daerah Pontian Johor. Fakulti Pendidikan Universiti Teknologi Malaysia.
- Ahmad Rafaai Ayudin. 2000. *Pedagogi - Pengetahuan Didaktik untuk Guru*. Ampang: Salafi Group.
- Arikunto, S. 2000. *Dasar-dasar Evaluasi Pendidikan*. Jakarta: Rineka Cipta.
- Arikunto, S. 2004. *Manajemen Penelitian*. Jakarta: Rineka Cipta.
- Bernardin, H.J. & Russell, J.E.A. 1993. *Human Resource Management: An Experiential Approach*. McGraw-Hill, Inc.
- Beach, D. 1995. *Personnel, The Management of People at Work*. New York: MacMillan Publishing Co.
- Enoch, J. 1992. *Dasar-dasar Perencanaan Pendidikan*. Jakarta: Bumi Aksara.
- Flippo, R.F. 1999. *What Do The Experts Say*. San Francisco: Jossey Bass.
- Hamalik. 2006. *Pendidikan Guru Berdasarkan Pendekatan Kompetensi*. Jakarta: Bumi Aksara.
- Hendri Joprison. 2009. Peran Pelatihan dalam Peningkatan Kompetensi Guru di SMAN 1 Kecamatan Gunung Toar Kabupaten Kuantan Singingi Propinsi Riau. Tesis Sarjana. Program Pasca Sarjana Manajemen dan Bisnis. Institut Pertanian Bogor.
- Herbert, G. & Gullet, R. 1998. *Organisasi Teori dan Tingkahlaku*. (terj: Kartasaputra). Jakarta: Bumi Aksara.
- Hersey, P. & Blanchet, K. 1996. *Management of Organization Behaviour*. New Jersey: Prentice Hall
- Mulyasa, E. 2005. *Menjadi Guru Profesional: Mencipta Pembelajaran Kreatif dan Menyenangkan*. Bandung: Remaja Rosdakarya.
- Santayasa. 2010. Keberadaan dan Kepentingan Pengembangan Model Pelatihan untuk Pembinaan Profesi Guru. Tesis Sarjana. Universitas Pendidikan Ganesha.

- Tilaar. 1999. *Pendidikan dalam Pembangunan Nasional Menyongsong Abad 21*. Jakarta: Balai Pustaka.
- Timpe, K. 1998. *Sourcehood and Its Alternatives*. New York: Harcour Brace Jovanovich Inc.
- Timpe, A.D. 1999. Diagnosis Kinerja, Mengenal Penyebab-penyebab Kinerja Buruk. Dalam *Seri Manajemen Sumber Daya Manusia Kinerja*, diterjemahkan oleh Sofyan Cikmat. PT Alex Media Koputindo. Jakarta.

Untuk maklumat lanjut sila hubungi
M Nur Mustafa
Fakulti Keguruan dan Ilmu Pendidikan UNRI
Indonesia.